

S. F.

"Narissi z istorii techniki", Wypusk 5, Kijew 1959 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/1, 124-125

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

und Magnetometer („Schumacher's Jahrbuch", 1836), znajdują się Kraków i Wrocław⁴.

*

Obszerna bibliografia obejmuje wszystkie publikacje Gaussa (oprócz recenzji itp., 155 pozycji), wydanie zbiorowe jego dzieł (12 tomów, 1863—1933), źródła niepublikowane, książki o Gaussie (łącznie z wydanymi w roku jubileuszowym 1955), broszury i artykuły o charakterze biograficznym.

*

Książka Dunningtona jest świetnym wzorem biografii naukowej i stanowi godny pomnik wystawiony wielkiemu uczonemu w setną rocznicę jego śmierci. Dając w niej definitywny obraz życia Gaussa na tle jego czasów, autor potrafił umiejętnie omówić jego twórczość naukową bez posługiwania się wywodami matematycznymi. Z korzyścią przeczyta ją każdy, kto interesuje się dziejami nauki. Dokładniejsze omówienie twórczości naukowej Gaussa można znaleźć w 2 księgach pamiątkowych zawierających odczyty i referaty, wygłoszone na sesjach jubileuszowych w ZSRR i NRD w r. 1955⁵.

Stanisław Dobrzycki

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

„Narissi z istorii techniki". Wypusk 5. Wydawnictwo Akademii Nauk URSS. Kijew 1959.

„Szkice z historii techniki" są wydawnictwem ciągłym Komisji Historii Techniki Ukraińskiej Akademii Nauk. Na czele ich komitetu redakcyjnego stoi członek tej Akademii K. K. Chrienow. Poświęcone są one problemom historii techniki i przemysłu ukraińskiego, choć znajdujemy tu również artykuły dotyczące podobnych problemów w Rosji i innych republikach radzieckich. Wydawnictwo interesuje się też historią nauk technicznych i ścisłych. W omawianym zeszycie większość artykułów dotyczy spraw niedawnych lub

⁴ Wiadomość ta może zainteresuje historyków badań magnetycznych w Polsce. O obserwacjach magnetycznych, dokonanych w Krakowie około r. 1836 nie znalazłem wzmianek. Przypuszczać można, że przeprowadzał je sam dyrektor obserwatorium astronomicznego, prof. Maksymilian Weisse. Bibliografia Zebrańskiego wymienia jego pracę *Variationen der Declination der Magnetnadel beobachtet in Krakau*, wydaną w Wiedniu w r. 1859.

⁵ *Karl Fridrich Gauss*, Sbornik statiej pod obszczej riedakcjej akadziemika I. M. Winogradowa. Izdatielstwo Akadiemii Nauk SSSR, Moskwa 1956.

C. F. Gauss, *Gedenkbuch anlässlich des 100 Todestages am 23. Februar 1955*. Teubner, Leipzig 1957.

wręcz współczesnych. Wynika to niewątpliwie z faktu, że najistotniejsze przemiany techniczne dokonują się na Ukrainie właśnie w ostatnich latach. Z artykułów, które zainteresować mogą najbardziej czytelnika nie związanego z problemami Ukrainy, wymienić trzeba artykuł B. P. Suchowa o pracach K. F. Gaussa w zakresie miernictwa elektrycznego.

S. F.

Z dziejów górnictwa solnego w Polsce. „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej”. Seria D. Historia Techniki i Nauk Technicznych, zes. 1. PWN, Warszawa 1958, s. 294, 51 ilustracji w tekście.

Powyższa praca zbiorowa jest zestawieniem opracowań poświęconych dziejom podkrakowskiego „zagłębia solnego”:

Alfons Długosz, *Rys historyczny górniczego rozwoju żupy wielickiej*. — Zawiera opis rozwoju techniki górniczej (narzędzi i maszyn górniczych) od najdawniejszych czasów istnienia kopalni aż do okresu rozbiorów.

Antonina Keckowa, *Kunegunda — żupa solna Lubomirskich w Sierczy*. W obszerniejszym tym artykule przedstawiona jest historia szybu „Kunegunda”, prywatnej kopalni soli Lubomirskich w Sierczy k. Wieliczki, istniejącej z górą 100 lat, od początków XVII w. Spory Lubomirskich ze skarbem królewskim o wkopywanie się w pokłady solne wielickie, sprawa konkurencji handlowej z żupą wielicką (sprzedaż soli), dane dotyczące produkcji a nawet buntu górników — oto treść artykułu. Dołączono do niego aneksy źródłowe.

Inne, objętościowo mniejsze pozycje uwzględniają różnorodną problematykę związaną z górnictwem soli i ośrodkami jej wydobycia:

Izabela Szczepaniakowa, *Poszukiwania soli na Śląsku oraz echa Wieliczki w Wyższym Urzędzie Górniczym we Wrocławiu*.

Mieczysław Książek, *Charakterystyka układu urbanistycznego Wieliczki i Bochni oraz wpływ górnictwa solnego na ich rozwój przestrzenny w wiekach średnich*.

Antoni Gawęł, *Rozwój pojęć geologicznych w historii Wieliczki*.

Józef Poborski, *Naturalne warunki rozbudowy kopalni soli w Bochni*.

Walery Goetel, *Zagadnienie ochrony przyrody w Wieliczce*.

Stanisław Gawęda, *Najstarsze relacje cudzoziemców w kopalni w Wieliczce*.

Mieczysław Skulimowski, *Z dziejów opieki lekarskiej i społecznej w żupach wielickich od XIII do XIX wieku*.

St. M.

Aurel Stodola, 1859—1942. Pamiatke storocnice narodenia. Vydavatelstvo Slovenskej Akadémie Vied. Bratislava 1959, s. 155.

Stulecie urodzin Aurela Stodoli, wielkiego uczonego i konstruktora pochodzenia słowackiego, uczciła Słowacka Akademia Nauk wydaniem poświęconej mu publikacji. Składają się na nią: wydrukowana w trzech językach (słowackim, rosyjskim i niemieckim) praca Juraja Vody, *Życie i dzieło Aurela*